

Regionrevisionen

Regionfullmäktige

Bilaga till revisionsberättelse 2022

Redogörelse och sammanfattning av granskningsprojekt

Nedan lämnar vi en sammanfattande redovisning av de granskningsprojekt som genomförts under året samt resultaten av dessa.

Enligt *God revisionsred i kommunal verksamhet* är granskningen årlig och avser den verksamhet som sker under ett räkenskapsår. Den årliga granskningen består av tre delar:

- Grundläggande granskning
- Fördjupad granskning
- Granskning av delårsrapport och årsredovisning

Grundläggande granskning

Enligt *God revisionsred i kommunal verksamhet 2018*:

”Den grundläggande granskningen är inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om styrelse eller nämnd har en tillräcklig styrning och kontroll för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter. Revisionen och lekmanrevisionen bedömer den struktur som styrelse och nämnd har för detta och hur den är integrerad i organisation, system och det löpande arbetet”

Den grundläggande granskningen består av två delar; måluppfyllelse och intern kontroll.

Granskningens inriktning

Vi har utfört vår granskning enligt kommunallagen, god revisionssed i Kommunal verksamhet samt fastställt revisionsreglemente. Granskningen har haft sin utgångspunkt i utförd riskanalys där riskområden har identifierats och värderats. Arbetet med riskanalys har dokumenterats i en revisionsplan.

Under året har också uppföljande granskning gjorts av tidigare avlämnade revisionsrapporter avseende insatser och samverkan inom området ohälsa, barn och ungdomar samt klagomålshantering.

Våra granskningsrapporter finns tillgängliga för allmänheten på Region Jönköpings läns hemsida.

Intern kontroll

Inom Region Jönköpings län utförs den grundläggande granskningen genom att regionstyrelsen, nämnderna arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA), folkhälsa och sjukvård (FS), trafik, infrastruktur och miljö (TIM), patientnämnden samt parlamentariska nämnden fördelas på revisorerna i revisionsgruppen som ansvarar för den grundläggande granskningen på respektive nämnd.

Granskning av årsredovisning 2022

Redovisningsrevisionen ska ge revisorerna underlag för att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Den omfattar granskning av årsredovisning, delårsbokslut, intern kontroll samt granskning av olika system och redovisningsrutiner.

I granskningen av årsredovisningen ingår att bedöma om redovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer avseende god redovisningssed. Vidare ska revisorerna, enligt kommunallagen, bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser såväl de finansiella målen som målen för verksamheten. Syftet med granskningen är även att den ska vara ett underlag för revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen för år 2022.

Revisorernas övergripande bedömning är att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagstiftning samt rekommendationerna avseende god redovisningssed, med följande undantag.

Revisorerna bedömer att räkenskaperna avviker från lagar och rekommendationer vad gäller redovisning av pensionsåtagandet. Årsredovisningen överensstämmer i dessa avseenden med regionens styrmodell. En alternativ redovisning av pensioner enligt blandmodell finns i årsredovisningen med tillhörande analyser. Avvikelsen i balansräkningen avseende pensionsåtagandet uppgår till 4 283 mkr.

Årets resultat skulle, vid redovisning enligt Lag om kommunal redovisning (KRL), varit knappt 159 miljoner kr lägre.

Revisorerna delar regionens bedömning att balanskravet för år 2022 är uppfyllt, även om nämnden för trafik, infrastruktur och miljö överskridit sin budget.

Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att investeringar över tid ska finansieras med egna medel. Utgångspunkten är att Region Jönköpings läns verksamheter inte kostar mer än vad som kan finansieras genom skatteintäkter och statsbidrag.

Det övergripande finansiella målet innebär att:

- Skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning ska räcka till verksamhetens nettokostnader och investeringsutgifter.
- Finansiella intäkter från pensionsmedels- och rörelsekapitalförvaltningen ska täcka finansiella kostnader avseende pensionsskulden.
- Det övergripande finansiella målet om egenfinansiering utvärderas över tidsperioden 2015–2025.

Vår sammanfattande bedömning är att det övergripande finansiella målet uppfylls mot bakgrund av att regionen har ett överskott i egenfinansieringen av investeringar om 2 230 mnkr för planperioden 2015–2022.

Revisorerna bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmaktiges övergripande mål för verksamheten. Årsredovisningen ger en tydlig bild av måluppfyllelsen för år 2022 gällande de systemmätetal som anses ingå i bedömningen av god ekonomisk hushållning. De verksamhetsmässiga målen för 2022 är delvis uppfyllda.

Revisorerna delar regionstyrelsens bedömning om att god hushållning uppnås år 2022.

Revisorerna konstaterar att 38 % av systemmätetalen är fullt uppfyllda, en ökning från föregående år. 69 % av systemmätetalen är uppfyllda eller delvis uppfyllda, föregående år var siffran 66 %. De mål som inte är uppfyllda uppgår till 31 %, vilket är något bättre än föregående år.

Inom folktandvården har 7 av 12 mätetal inte uppnåtts, bland annat avseende tillgänglighet till specialisttandvård samt kötid till allmäntandvården för nya patienter.

De tre mätetal som finns inom barn- och ungdomspsykiatrien uppnås inte.

Revisorerna bedömer att hanteringen av erhållna riktade statsbidrag och dess återrapportering är otydlig. I ett av de granskade projekten fanns en ingående balans om 57 mnkr motsvarande ej använda medel som rapporterats som använda/förbrukade.

Revisorerna rekommenderar region Jönköpings län:

- att redovisa pensionsåtaganden i balans- och resultaträkningen enligt blandmodellen i enlighet med lag om kommunal redovisning (KRL)

Revisorerna avser att följa upp resultatet av granskningen i samband med träffar med nämnderna under granskningsåret 2023.

Granskning av delårsrapport 2022

Regionens revisorer har, med hjälp av sakkunnigt biträde, granskat regionens delårsrapport för perioden 1 januari 2022 till 31 augusti 2022.

Granskningen av delårsrapporten är översiktlig och inriktad på att ge ett underlag för bedömningen av om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som regionfullmäktige beslutat om. Syftet är även att bedöma om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed.

Utifrån granskningens resultat gör revisorerna nedanstående bedömningar:

Delårsrapporten är inte upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

I likhet med tidigare granskningar av delårsrapport och årsredovisning konstaterar revisorerna att lagkravet avseende blandmodellen för redovisning av pensionsavsättningarna inte uppfylls i delårsrapporten.

Finansiellt mål

Revisionens sammanfattande bedömning är att två av tre mål nås i delårsrapporten med oförändrad bedömning i prognos för helåret.

Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att Region Jönköpings län över tid, 2015-2025, ska finansiera investeringar med egna medel. Totalt för åren 2015-2022 beräknas investeringarna fullt ut ha finansierats med egna medel.

I budget beslutad av regionfullmäktige framgår att investeringar som avser köp av tåg som tidigare leasats samt byggnation av tågdepå hanteras utanför målet om egenfinansiering. Av redovisningen framgår att det finansiella målet prognostiseras att uppfyllas.

Revisorerna bedömer att det prognosticerade resultatet är förenligt med det finansiella mål som fullmäktige fastställt.

Verksamhetsmål

Av de verksamhetsmål som redovisas i delårsrapporten har 16 mätetal en helt eller delvis tillfredsställande måluppfyllelse i augusti, medan 14 mätetal har en ej

tillfredsställande måluppfyllelse. Detta är en försämring med 8 procentenheter jämfört med föregående år.

Sammantaget bedöms verksamhetsmålen vara delvis uppfyllda i delårsbokslutet.

Revisorerna bedömer att måluppfyllelsen för verksamhetsmål delvis är förenlig med de mål som fullmäktige fastställt.

Revisorerna rekommenderar Region Jönköpings län:

- att redovisa pensionsåtaganden i balans- och resultaträkningen enligt blandmodellen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning

Granskning av Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårdsregionen

I vårt uppdrag ingår att tillsammans med revisorerna i Region Östergötland och Region Kalmar län granska den gemensamma Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårdsregionen och underställa regionfullmäktige ett underlag för att pröva frågan om ansvarsfrihet.

Vi har tillsammans med ovan nämnda revisorer granskat nämndens handlingar, protokoll, delårsrapport och årsredovisning. Vi har även haft en träff med Samverkansnämnden samt en träff med samverkansnämndens presidium.

Revisorerna bedömer samverkansnämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten delvis tillräcklig.

Revisorerna bedömer att samverkansnämnden under 2022 i allt väsentligt vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå fastställda mål avseende verksamhet och ekonomi.

Lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser – översiktlig granskning

Enligt Lag (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (transparenslagen) ska landstingets revisorer för varje räkenskapsår översiktligt granska om redovisningen har fullgjorts i enlighet med bestämmelserna i denna lag samt upprätta en rapport över granskningen.

Lagens intention är att säkerställa tillgången till ekonomisk information för att motverka konkurrensbegränsningar.

Regionstyrelsen ansvarar för att denna redovisningsskyldighet fullgörs.

Revisorerna ansvarar för att översiktligt granska om redovisningen har fullgjorts i enlighet med bestämmelserna i lagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Föreskrifter om hur redovisningen ska fullgöras har inte meddelats.

Landstinget har prövat vilka områden som skulle kunna kräva en redovisning i enlighet med transparenslagen. Områdena är tandvård, kollektivtrafik och vårdval. Resultatet av prövningen innebär att planeringsdelegationen 2013-05-28 beslutat att enligt lag om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. inte upprätta en särskild redovisning.

Motiveringen till beslutet är att kollektivtrafiken är upphandlad i enlighet med LOU och vårdvalet infört enligt LOV, varför ingen uppgiftsplikt föreligger enligt transparenslagen. Vuxentandvårdens omsättning kvalificerar inte landstinget för upprättande av en redovisning enligt transparenslagen.

Revisorerna konstaterar att regionens förutsättningar vad gäller krav på denna redovisning inte ändrats sedan dåvarande landstinget prövade frågan.

Utifrån vår övergripande granskning, med reservation för de osäkerheter som råder om tillämpningen av lagen, bedömer vi att regionen har fullgjort sin skyldighet i enlighet med lagen.

Granskning av samverkan inom hemsjukvården i Region Jönköpings län

Hemsjukvården avser medicinska insatser, rehabilitering, habilitering samt omvårdnad som utförs av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal eller annan personal med delegering i hemmet, både i ordinärt och särskilt boende. Granskningen bör fånga både det regionala och kommunala perspektivet genom att den genomförs tillsammans med kommuner i länet. Utifrån en bedömning av väsentlighet och risk har regionrevisionen tillsammans med kommunrevisorerna i regionens kommuner beslutat att genomföra en samgranskning kring hemsjukvården med kommunerna i länet.

Hemsjukvård sker i samverkan mellan regionen och kommunen där den senare har huvudansvar avseende hälso- och sjukvård för den patient som är inskriven i hemsjukvård. Hemsjukvården i kommunens regi inkluderar till exempel hälso- och sjukvårdsinsats av specialistsjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen har regionen det övergripande ansvaret för hälso- och sjukvården för regionens invånare. Regionen ansvarar för att patienter inskrivna i hemsjukvård ska kunna erbjudas god vård oavsett ordinärt eller särskilt boende. Regionen ansvarar för att det finns tillgång till läkarresurser.

Syftet med granskningen är att säkerställa att nämnder/styrelser hos respektive berörd kommun och nämnden för folkhälsa och sjukvård i Region Jönköpings län har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och regionens verksamheter.

Revisionens bedömning och rekommendationer

Revisionens bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnder/styrelser hos respektive berörd kommun och nämnden för folkhälsa och sjukvård i Region Jönköpings län har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och regionens verksamheter.

Granskningen har dock visat att förbättringspotential finns i samverkan mellan samarbetsparterna, samt uppföljning av denna.

Revisorerna rekommenderar Region Jönköpings län att:

- 1. säkerställa att årlig läkemedelsgenomgång för samtliga inskrivna patienter i hemsjukvården genomförs*
- 2. tillse att samarbetsformer för samverkan i hemsjukvård finns mellan samtliga vårdcentraler och respektive kommun*
- 3. säkerställa att regionen via vårdcentral har förutsättningar att ge tillräckligt stöd till sjuksköterskor i samverkande kommuner*
- 4. analysera behov av kompetensförsörjning i regionens primärvård i syfte att möjliggöra goda förutsättningar för samverkan i hemsjukvården samt möjliggöra omställning till god och nära vård*
- 5. säkerställa att aggregerad sammanställning om avvikelser i samverkan i hemsjukvården kommer samtliga ansvariga kommunala nämnder och/eller utskott till del*
- 6. säkerställa att det finns en sammanställning om genomfört förbättringsarbete utifrån avvikelser i samverkan i hemsjukvården*
- 7. säkerställa tydliga gränssnitt för samverkan av hemsjukvården mellan Jönköpings kommun och Region Jönköpings län tillse att samverkande parter har kännedom om och tillgång till stöd för att genomföra systematisk uppföljning av samverkan i hemsjukvården*

Granskning av regionens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030

Under 2020 antog regionfullmäktige ett program för hållbar utveckling som gäller den egna verksamheten under perioden 2021–2025. Hållbarhetsprogrammet för 2021–2025 sammanfattar hur Region Jönköpings län arbetar för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. I programmet konkretiseras arbetet med att överföra politiska beslut till handling utifrån Region

Jönköpings läns överordnade styrdokument Budget och verksamhetsplan med flerårsplan.

Granskningen syftar till att bedöma om regionstyrelsen och berörda nämnder har en ändamålsenlig styrning och uppföljning som ger förutsättningar för att bedriva ett effektivt hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030.

Revisionens bedömningar och rekommendationer

Revisorernas sammanfattande bedömning är att regionstyrelsen och berörda nämnder delvis har en ändamålsenlig styrning och uppföljning som ger förutsättningar för att bedriva ett effektivt hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030.

Revisorerna rekommenderar Region Jönköpings län att:

- 1. förtydliga var ansvaret för uppföljning av hållbarhetsmålen ligger*
- 2. formulera målsättningar i hållbarhetsprogrammet som är tidsbestämda, mätbara samt synliggöra kön i mål som rör individer.*
- 3. utveckla hållbarhetsredovisningen för att göra den mer lättillgänglig och tydlig*
- 4. säkerställa att samtliga hållbarhetsdimensioner beaktas av nämnder och regionstyrelsen*
- 5. tydliggöra vilka avsatta medel som finns för genomförandet av hållbarhetsprogrammet*

Granskning av styrning och ledning, nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

En nämnd har det yttersta ansvaret för att den verksamhet som bedrivs inom nämndens ansvarsområde bedrivs ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och en tillräcklig intern kontroll. Det innebär att nämnden ska ha utformat ett styr- och ledningssystem som stödjer nämndens uppdrag att styra och leda verksamheten.

Genom att säkerställa att styr- och ledningssystemet genomsyrar verksamheten skapar nämnden en styrmiljö som möjliggör för nämnden att överlämna ansvaret för verksamhetens utförande till förvaltning och verksamhet. Genom att löpande följa upp verksamheten utifrån interkontrollplan, beslutade mål och uppdrag säkerställer nämnden att den, då så krävs, kan fatta beslut om justerande åtgärder för att vid årets slut kunna redovisa en tillräcklig måluppfyllelse mot det uppdrag den fått från regionfullmäktige.

Syftet med granskningen är att ge revisorerna en fördjupad förståelse för hur nämnden utövar sitt styr- och ledningsansvar över verksamheten.

Revisionens bedömningar och rekommendationer

Revisionens bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet inte i tillräcklig utsträckning bedriver en ändamålsenlig styrning, ledning och intern kontroll av verksamheten.

Revisionen noterar att det finns en otydlighet kring den interna styrmiljön i form av bristfälligt internkontrollarbete och otydlighet i ansvarsområden mellan nämnderna. Revisionen bedömer vidare att det finns en otydlighet kring arbetsmiljöansvaret mellan nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet och regionstyrelsen.

Det saknas även en tydlig uppföljning av budget i förhållande till nämndens måluppfyllelse.

Under revisionsår 2023 ämnas resultatet av rapporten användas vid dialog med nämnder och styrelse avseende styrning, ledning och intern kontroll.

Revisorerna rekommenderar Region Jönköpings län att:

- 1. fördjupa och förtydliga arbetet med målstyrning och måluppfyllelse*
- 2. tydliggöra ansvarsområden för respektive nämnd/styrelse i budget och verksamhetsplaner*
- 3. utveckla ekonomiuppföljningen på verksamhetsnivå mot nämndbudget och verksamhetsplan*
- 4. fördjupa och utveckla arbetet med risk- och väsentlighetsanalys och intern kontroll*
- 5. årligen ta ställning till delegering av beslutanderätt*
- 6. tillse att attestförteckningen är upprättad och korrekt, samt att attestreglementet är uppdaterat, känt och accepterat*
- 7. förtydliga om regionstyrelsen eller respektive nämnd är arkivansvariga*
- 8. säkerställa att dokumenthanteringsplaner upprättas*
- 9. säkerställa att nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet stärker uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet samt tydliggöra arbetsmiljöansvaret*
- 10. tydliggöra kulturutskottets beredande roll i förhållande till nämnden samt att kulturutskottet följer arbetsordningen och tillsätter en vice ordförande*

Granskning av omställning till en god och nära vård

I april 2020 presenterade regeringen sin proposition – Inriktningen för en nära och tillgänglig vård, en primärvårdsreform.

Omställningen av vården är ett strategiskt vägval för att i framtiden kunna bedriva en god hälso- och sjukvård utan att den ska ta allt för mycket av samhällets resurser i anspråk. Att genomföra större organisatoriska och verksamhetsmässiga förändringar samtidigt som hälso- och sjukvården ska upprätthålla tillgängligheten, vårdgarantin, kvaliteten och kostnadskontrollen är ett komplext uppdrag.

Granskningens syfte är att beskriva och bedöma om Region Jönköpings Läns arbete med omställningen till god och nära vård är ändamålsenligt.

Revisionens bedömning och rekommendationer

Revisorernas sammanfattande bedömning är att omställningen till en god och nära vård i huvudsak är ändamålsenlig. Det finns övergripande planer och styrdokument för hur arbetet ska organiseras i regionen och vad som ska uppnås. Arbetet är relativt välorganiserat och strukturerat, revisorernas bedömning är dock att planerna inte tillräckligt tydligt tid- och resurssatta.

Revisorerna rekommenderar Region Jönköpings län att:

- 1. förtydliga hur kopplingen mellan ekonomiska resurser och verksamhetsansvar är säkerställt inom ramen för omställningen av vården*
- 2. tidsätta omställningsarbetet genom olika delmål och hållpunkter*
- 3. förtydliga och utveckla uppföljningen av arbetet med omställningen till god och nära vård*
- 4. säkerställa att medarbetare inom regionen som berörs av omställningen till god och nära vård är införstådda med uppdraget*
- 5. kartlägga hur primärvårdens vårdgivare uppfattar ersättningsmodellen kopplat till uppdraget*
- 6. säkerställa att regionstyrelsen genomför sin uppsiktsplikt inom området*

Granskning av Region Jönköping läns rutiner för att säkerställa att beslut verkställs

Regionstyrelsen har enligt kommunallagen det yttersta ansvaret för att regionfullmäktiges beslut verkställs och det är därför viktigt att det finns system och rutiner för att säkerställa en systematisk uppföljning av fattade beslut. Att beslut som fattas av fullmäktige, styrelser och nämnder också verkställs är en central och viktig fråga i regionen. Det är väsentligt att det finns ändamålsenliga rutiner för uppföljning och återkoppling av resultatet av genomförda beslut.

Den övergripande revisionsfrågan i granskningen är: Har regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig och tillräcklig kontroll av att regionfullmäktiges, regionstyrelsens och nämnden för trafik, infrastruktur och miljöns beslut verkställs.

Revisionens bedömning och rekommendationer

Revisionens bedömning utifrån granskningens syfte är att regionstyrelsen delvis säkerställt en ändamålsenlig och tillräcklig kontroll av att beslut verkställs. Vidare bedömer revisionen att ärendehandboken för politiska beslutsärenden tydligt beskriver regionens rutiner för hantering, beredning och administration av politiska beslutsärenden. Dock saknas rutiner för systematisk uppföljning och kontroll av fattade beslut.

Revisorerna rekommenderar Region Jönköpings län att:

- 1. säkerställa en systematisk bevakning och uppföljning av fattade beslut samt att åtgärder vidtas vid brister i verkställighet*
- 2. tydliggöra nämndernas ansvar för verkställighet av beslut i förhållande till regionstyrelsen som ansvarar för förvaltningen*
- 3. implementera rutiner för tillvägagångssättet då nämnderna upplever brister i förvaltningens verkställighet av nämndernas beslut*
- 4. inom ramen för sin uppsiktsplikt regelbundet efterfråga upplysningar om verkställighet av beslut inom nämndernas verksamhetsområden säkerställa att det av beslut tydligt framgår tidpunkt för återrapportering*

Granskning av Region Jönköpings län rutiner i samband med beslut om att införa ny medicinteknisk utrustning

Utvecklingen av behandlingsmetoder och medicintekniska hjälpmedel går fort. Nya möjligheter att upptäcka och behandla olika sjukdomstillstånd utvecklas hela tiden. Det finns en förväntan hos både den medicinska professionen och patienten att få tillgång till den senaste tekniken inom olika diagnoser och vårdprocesser. Samtidigt är det förknippat med både kostnader för inköp, utbildning och anpassningar i IT-stöd etc. för att nya tekniker och ny utrustning ska kunna tillämpas kostnadseffektivt och patientsäkert.

Granskningen syftar till att bedöma om Region Jönköpings län i samband med att ny medicinteknisk utrustning införs i hälso- och sjukvården har utvärderat både den ekonomiska nyttan och behandlingsnyttan av att ersätta befintliga metoder, arbetssätt och utrustning med ny.

Revisionens bedömning och rekommendationer

Revisionens sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att Region Jönköpings Län till viss del utvärderar både den ekonomiska nyttan och

behandlingsnyttan vid ersättning av befintlig medicinteknisk utrustning med ny samt vid införande av nya metoder. Vidare bedömer revisionen att riktlinjer finns men att det finns utrymme för utveckling.

Revisorerna rekommenderar Region Jönköpings län att:

- 1. tillse att förvaltningen stärker utvärderingsmetoden vid beredning av investeringsbeslut avseende medicinteknisk utrustning så att driftskostnader och patientnytta tydligare framgår*
- 2. tillse att förvaltningen utvecklar utvärderingsmetoderna för analys och värdering av genomförda investeringar av medicinskt teknisk utrustning*